

Особливості довільної поведінки дітей початкової школи із затримкою психічного розвитку

Переворська О.І.

Уманська А.В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Молодший шкільний вік пов'язаний із значними змінами в психологічному портреті дитини [4].

Затримка психічного розвитку характеризується як межовий стан між нормою та порушенням онтогенезу, якому властиві негрубі недоліки інтелектуальної та емоційно-вольової сфери, що виявляється в зниженні навчально-пізнавальної діяльності та соціальної адаптації в цілому. Такий стан визначається як порушення темпу психічного розвитку, коли окремі психічні функції відстають від прийнятих психологічних норм даного віку. ЗПР, як психолого-педагогічний діагноз, ставиться тільки в дошкільному і молодшому шкільному віці. Якщо по закінченні цього періоду залишаються ознаки недорозвитку психічних функцій, то мова йде вже про конституціональний інфантилізм чи про розумову відсталість [3].

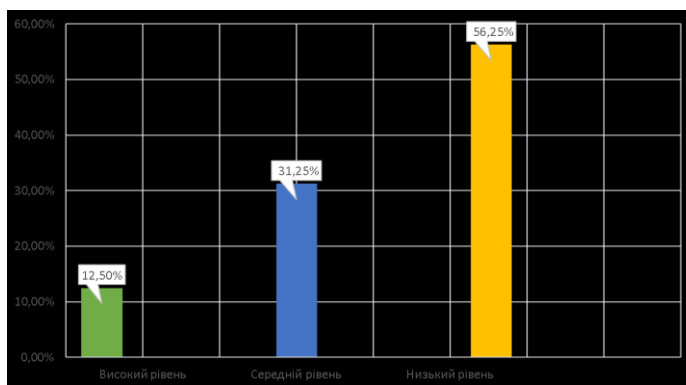
Пізнавальна активність допомагає особистості виконувати конструктивні дії в спілкуванні, навчанні, взаємодії з оточуючими, а також у вирішенні пізнавальних завдань у процесі навчання. Проте дослідниками у галузі спеціальної педагогіки встановлено, що у даної категорії дітей спостерігається недостатня її сформованість, яка негативно впливає на становлення їхньої особистості та зниження успішності й результативності в навчанні [1].

Наявність ієрархії мотивів та оволодіння соціальними нормами поведінки є важливим чинником формування довільної поведінки як центрального новоутворення дітей початкової школи із ЗПР. Розвиток мотивованої поведінки означає, що дитина здатна стримати безпосередні бажання і докласти вольових зусиль для подолання перешкод. Виникає фундаментальна потреба бути активним суб'єктом власного життя, що

виявляється у прагненні робити так, як хоче сама дитина, самостійно без допомоги. [2].

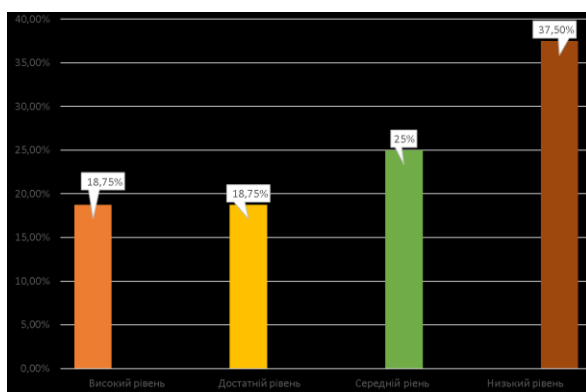
Було організовано дослідження на базі Навчально-реабілітаційного центру №1, (м. Дніпро, вул. Чичеріна, 171, м. Дніпро). Вибірка становить 16 учнів 1-А та 1-Б класів. Нами було підібрано та обґрунтовано діагностичний інструментарій для дослідження рівня сформованості довільної поведінки дітей початкової школи із затримкою психічного розвитку. Методи: теоретичні, емпіричні, математичні, інтерпретаційні. Методики: методика «Будиночок» Н. Гуткіної; методика «Розфарбуй малюнок» Є. Кравцова; методика «Лабіринт» Векслера.

Аналіз результатів емпіричного дослідження показав, що за методикою «Будиночок» Н. Гуткіної високий рівень довільної сфери мають 2 (12,5 %) молодших школярів із ЗПР; середній рівень довільної сфери мають 5 (31,25 %) молодших школярів із ЗПР; низький рівень довільної сфери мають 9 (56,25 %) молодших школярів із ЗПР.

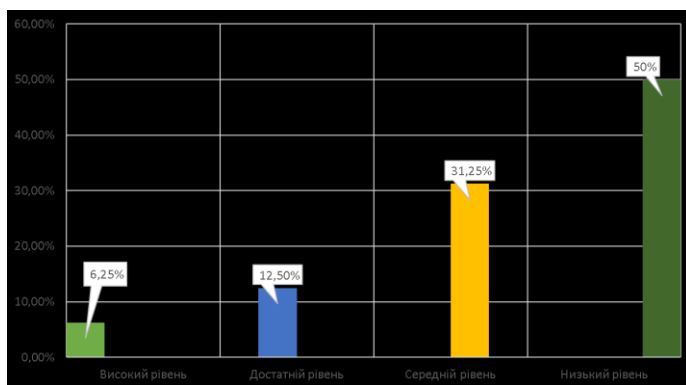
За методикою «Розфарбуй малюнок» Є. Кравцова високий рівень розвитку довільності мають 3 (18,75 %) молодших школярів із ЗПР; достатній рівень розвитку довільності мають 3 (18,75 %) молодших школярів із ЗПР;

середній рівень розвитку довільності мають 4 (25 %) молодших школярів із ЗПР; низький рівень розвитку довільності мають 6 (37,5 %) молодших школярів із ЗПР.

За методикою «Лабіринт» Векслера високий рівень вміння дотримуватися правил мають 1 (6,25 %) молодших школярів із ЗПР; достатній рівень вміння дотримуватися правил мають 2 (12,5 %) молодших школярів із ЗПР; середній рівень вміння дотримуватися правил мають 5 (31,25 %) молодших школярів із ЗПР; низький рівень вміння дотримуватися правил мають 8 (50 %) молодших школярів із ЗПР.

Отже, діагностика досліджуваних показала, що більшість молодших школярів із ЗПП мають низький та середній рівень сформованості довільної поведінки, йдуть на контакт важко. Аналіз результатів дослідження свідчить, що істотних відмінностей у показниках в групі досліджуваних не спостерігається.

Проведене дослідження не вичерпує усіх проблем, пов'язаних з формуванням у дітей початкової школи із затримкою психічного розвитку довільної поведінки. Перспективними напрямками подальшої роботи є укладання корекційно-розвивальної програми та проведення корекційно-розвивальних занять з дітьми початкової школи із затримкою психічного розвитку.

Список літератури

- 1.
2. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3–7 років : монографія. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005.— 354 с.
3. Лубовский В.И. Общая психологическая характеристика младших школьников с задержкой психического развития. Москва : Просвещение, 1981. С. 6–10.
4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 224 с.